

Évközi 7. vasárnap

1Kor 15,45–49

„Ádám, az első ember élő lényé lett”

*45*Ahogy az Írás mondja: „Ádám, az első ember élő lényé lett”, az utolsó Ádám pedig éltető lélekké. *46*De nem a szellemi az első, hanem az érzéki, aztán következik a szellemi. *47*Az első ember földből való, földi; a második ember a mennyből való. *48*Amilyen a földből való, olyanok a földiek is, s amilyen a mennyből való, olyanok a mennyekiek is. *49*Ezért ahogy a földi ember képét hordoztuk, a mennyeknek a képét is fogjuk hordozni.

Pál abban a korban élt és írt, amikor a zsidó hellenista gondolkodók igyekeztek összeegyeztetni az ószövetségi szentírási szövegeket és a hellenista platonista filozófiát, amikor a filozófia funkciója – többek között – a vallási közvetítés is volt. Alexandriai Philon (Kr. e. 20 körül – Kr. u. 45 körül) legalábbis arra használta Platón nyelvét és elképzeléseit, hogy a görögök számára érthetővé tegye a Tórát. Pál is átveszi ezt a szokást, így általa a görög filozófia nyelve a keresztény misszionáló teológiai nyelv részévé is lesz. Ezért tapasztalunk olyan nagymértékű nyelvi-stilisztikai szakadékokat az evangéliumok elbeszélései és Pál vitatkozó eszme-futtatásai között. Pál a görögök között végzett missziós munkájából adódóan igyekezett nemcsak elismételni, hanem hallgatói gondolkodásának megfelelően le is fordítani azt, amit az apostoloiktól hallott.

Philon a törvények szelleméről írott munkájában a két teremtéstörténetet úgy szintetizálta, hogy az elsőben (Ter 1,26–30) az ember teremtését a lelki ember teremtésének tekintette, a másodikban levőt pedig a testi emberének (Ter 2,15–20). Pál részben elfogadta Philon szövegmagyarázatát. Pál – a Hénoch-első könyvében szereplő (85–90) zsidó hagyomány-nal egyetértésben – az eszkatológikus végidőben is jelentőséget tulajdonít Ádámnak, de ő ezt a második Ádámnak is nevezett személyt a feltámadt Krisztussal azonosította (Róm 1,3–4). Philon az első lelki embert, Ádámot testetlen, romolhatatlan lénynek tartotta – Pál ugyanezt állítja a feltámadt Krisztusról. Mivel ellenfelei a mennyei ember philoni elképzelését elfogadták, ez lesz Pál fogódzópontja ebben a vitában. Megfordítja ellenfelei véleményét, és Krisztusról, vagyis a második Ádámról állítja, hogy mennyei testtel rendelkezik. A 47. versben a származás alapján beszédes tulajdonságokat állít: a földi embernek földies, érzékies tulajdonságot, a mennyeknek lelki jellegű irányultságot. A 48. versben – szintén a két teremtésre utalva – azt állítja, hogy minden földi ember Ádám képét

hordozza, amit mondhatnánk úgy is, hogy Ádám emberi tulajdonságai-
val rendelkezik. A mennyei ember teremtésére vonatkozó képet tovább-
alakítva pedig azt állítja, hogy szükségszerűen a mennyei ember képét is
hordozni fogjuk. Isten az embert saját képére és hasonlatosságára alkotta
(Ter 1,26), így a mennyei embernek Istenhez kell hasonlónak lennie. Eb-
ben az esetben az istenképiség nem pusztán a szobrászati modell szere-
pét tölti be, hanem bizonyos tulajdonságok együttesét jelenti.

Általános tapasztalatunk, hogy vannak „földhöz ragadt” emberek,
akinek a világa a test és az élet fenntartására korlátozódik – szimbo-
likusan kifejezve: fantáziájuk a pacalpörkölttől a sörig terjed, és ezen
kívül más örömet nem tudnak elképzelni. Az ilyen embereknek nehéz
beszélni a keresztény értékekről, Isten országáról és a lelki emberről.
Érzéketlenek a más életminőség iránt. Életüket csak a közvetlen, szen-
zitiv érzékeket izgató vagy tápláló, fogyasztható dolgokra irányítják, és
nem értékelik sem a szellemi világot, sem az elvont szellemi értékeket.
Ezek az emberek a fogyasztói társadalom ideális alanyai: dolgoznak,
hogy fogyaszthassanak, nem sokat gondolkodnak, életüket apró földi
játékok élvezetében töltik. Istenük a has, az élvezetért talán még ölni is
tudnak. Pál is találkozik ezzel a típussal, amely nem képes felfogni sem
Philon magyarázatát, sem Platón filozófiáját, sem Pál igehirdetését. De
Pálnak szerencséje volt, mert sok olyan emberrel is találkozott, aki – ta-
lán a filozófusok hatásaként – az élet értelmére kérdezett rá; foglalkoz-
tatta a jó és tökéletes élet témája, érdekelte a halál utáni élet kérdése,
kereste élete értelmét, és választ akart kapni a mindent relativizáló ha-
lál és a földi igazságtalanságok kérdésére is. Ezeket az embereket izgat-
ta az is, hogy jótetteik mit építenek, elnyerik-e jutalmukat, és hogy mi
lesz a jutalom. Jézus tanítását és Pál evangéliumát hallgatva lelkesedtek
az iránt, hogy a más hitet birtokló emberek képesek már itt a földön
is más emberi világot teremteni. Együtt akartak működni mindenki-
vel, aki nevet ad a rabszolgának, humanizálja a férfi–nő konfliktust, és
szeretetlenben kapcsolja egybe a generációkat. Megérették, hogy Pál és a
keresztények egy új emberkép alapján új tulajdonságokat hoznak fel-
színre az emberből. Ez a csoda, az élő hit csodája most is létezik: a földi
embert, a földből való örök Ádámot mennyei emberré tudja alakítani.